

Ball de l'arbre de maig

Santa Maria de Merlès

Ubicació

Comarca: Berguedà
Lloc/Adreça: Sector central del terme municipal

Coordenades:

Latitud: 42.00095
Longitud: 1.97836
UTM Est (X): 415391
UTM Nord (Y): 4650386

Classificació

Número de fitxa 08255 - 239
Àmbit: Patrimoni immaterial
Tipologia Música i dansa
Estil / època: Contemporani
Segle XIX
Estat de conservació Dolent
Notes de conservació: Ja no és vigent ni la festa ni el ball. Les persones grans no recorden haver celebrat aquesta festivitat i per tant tampoc el ball.
Protecció Inexistent
Accés Sense accés
Ús actual: Sense ús
Titularitat Pública
Autoria de la fitxa Jordi Compte i Marta Homs
Data de registre de la fitxa: dc., 07/11/2007 - 01:00

Descripció

La plantada de l'arbre de maig era una tradició que diverses poblacions catalanes celebraven fa uns anys. A Merlès s'ha documentat el ball que es feia al voltant de l'arbre, a la tarda del mateix dia que era plantat. Els ballaires es distribuïen en dos grups determinats pels sexes i evolucionaven entorn de l'arbre més o

menys alineats, com indiquen els gràfics 1 i 2. Fetes diverses passades durant el temps en què es tocava tres vegades la melodia, s'aplegaven en parelles amb les alternances que indiquen les figures 3 i 4, després de les quals es disposaven en rodona per ballar la corrandà o salt de quatre, tal com assenyalen les figures 5 i 6.

La lletra de la melodia del ball de l'arbre de Merlès, recollida per JM Vilarmau, era la següent:

Tirali'n Tirali'n cop de pedra, tirali'n tirali'n cop de roc.

Aquesta noia tan bonica, no l'hauràs tu ni jo tampoc.

Tral-la-ra la la ra la la ra, tral-la-ra la la ra la la.

Tral-la -ral la-ra tral-la-ra la ra, tral-la-ral lal la ra la la ra la la.

Observacions:

Les imatges s'han tret del llibre de Joan Amades: "Costumari català. El curs de l'any".

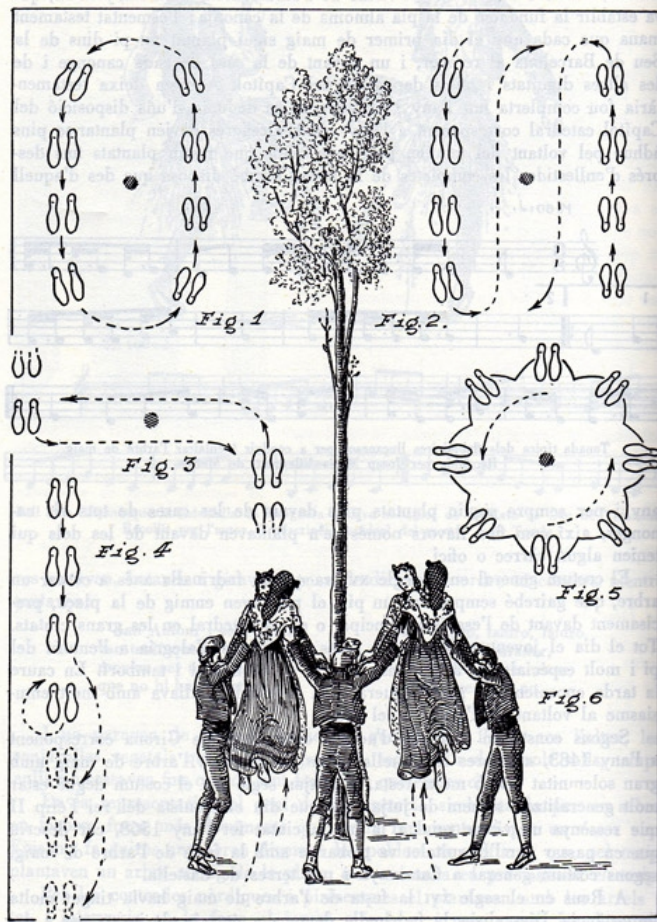
Història

La data documental més antiga que es troba de la tradició de la plantada de l'arbre de maig es troba al testament del canonge de la seu de Barcelona, Bernat Guillem de Pinells. En el seu testament (1301) mana que cada any el dia primer de maig sigui plantat un pi dins de la Seu de Barcelona al reracor, i un davant de la casa de cada canonge i de les altres dignitats i oficis depenent del Capítol. El costum general durant el segle XV era que el jovent anés a cercar algun arbre, que gairebé sempre era un pi; el plantaven al mig de la plaça, davant l'església principal o catedral en les grans ciutats. Tot el dia el jovent es lliurava a gaies expansions d'alegria a l'entorn del pi i molt especialment a la dansa feta al so del flabiol i tamborí.

Al Lluçanès el jovent anava a buscar l'arbre seguits del flabiolaire. Un cop determinat l'arbre que se'n volien emportar, el músic, tot sonant el flabiol i el tamborí, donava una volta sencera a l'arbre, després de la qual restava de propietat de el jovent i el seu amo perdia tots els drets sobre ell. Era inútil tota apel·lació jurídica, ja que el tribunal cedia l'arbre al jovent per efecte de la llei d'ús i costum. Al Lluçanès empraven una tonada especial per prendre possessió de l'arbre, i el jovent, agafats de les mans, feia un ball rodó molt saltat al voltant de l'arbre, rodant un nombre de vegades imprecís vers la dreta i altres en sentit contrari. Aquest ball rodó degué ésser en altre temps de determinat sentit ritual o jurídic. En arribar l'arbre al poble sortia a rebre'l el jovent d'ambdós sexes que no havia anat fins al bosc; l'arribada es feia al so del flabiol i amb la mateixa música era enlairat i plantat. A la tarda feien el ball al seu voltant.

Bibliografia

AMADES, Joan (1983). Costumari català. El curs de l'any. Salvat Editores,S.A i Edicons 62, S.A.

M. 00. J.

Ti- ra- li'n, ti- ra- li'n cop de pe- dra, ti- ra li'n,
 ti- ra li'n cop de roc. A- ques- ta no- ia tan bo-
 ni ca, no l'hau-ràs tu ni jo tam- poc poc. *Tral-*
 la- ra la la ra la la ra, *tral- la- ra la la ra la*
 là, *tral- la- ral la- ra tral- la- ra la ra, tral- la- ral*
 la la ra la la ra la la.

Melodia del ball de l'arbre de Merlés, al Lluçanès. Recollida per Josep Maria Vilarmau.